Instanța de fond: Judecătoria Chișinău (sediul Centru), judecător Manoli Grigore
Dosarul nr. 2ac-545/24 (2-23138002-02-2ac-01082024)

D E C I Z I E

4 decembrie 2024 mun. Chişinău

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ
al Curţii de Apel Chişinău

Instanța compusă din:
Preşedintele şedinţei, judecătorul: Panov Ana
Judecătorii: Malîi Ala și Mămăligă Natalia

examinând în procedura cererilor cu valoare redusă, cererea de apel declarată de avocatul Bot Alexandru în interesele apelantei SRL „Sabal-Trans" împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 25 martie 2024, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată cu valoare redusă înaintată de SRL „Sabal-Trans" împotriva SRL „Terrastone" privind încasarea datoriei și penalității, și compensarea cheltuielilor de judecată,

a c o n s t a t a t:

Circumstanțele cauzei:

La 25 septembrie 2023, SRL „Sabal-Trans" s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Terrastone" privind încasarea datoriei în mărime de 10 000 lei, penalității în mărime de 5 567,36 lei și cheltuielilor de judecată.

În argumentarea acțiunii a invocat că, la 9 septembrie 2022, între SRL „Sabal-Trans", în calitate de transportator, şi SRL „Terrastone", în calitate de beneficiar, a fost încheiat contractul-comandă de transport nr. 115, în temeiul căruia transportatorul s-a obligat să transporte marfă din Italia cu destinaţia Republica Moldova, iar la rândul său SRL „Terrastone" s-a obligat să achite costul serviciului prestat conform preţul prestabilit în sumă de 35 056 lei, în termen de 15 de zile de la data achitării drepturilor de import.

A menționat că, la 12 septembrie 2022, în baza contractului-comandă nr. 115, a fost întocmit actul de predare-primire a serviciilor de transport nr. 535, fiind recepţionată marfa transportată de către SRL „Terrastone". La aceiași dată, a fost semnată factura fiscală seria EAC nr.000816821 din 12 septembrie 2022, prin care reprezentantul SRL „Terrastone" s-a obligat să achite suma de 35 056 lei, în beneficiul SRL „Sabal-Trans".

A mai relatat că, la 14 septembrie 2022, reprezentantul SRL „Sabal-Trans”, în calitate de transportator, şi reprezentantul SRL „Terrastone”, în calitate de beneficiar, au încheiat contractul-comandă de transport nr. 102, conform căruia transportatorul s-a obligat să transporte marfă din Italia cu destinaţia Republica Moldova, la cererea beneficiarului, iar ultima la rândul său s-a obligat să achite costul serviciului prestat prestabilit în mărime de 11 088 lei, în termen de 30 de zile de la data achitării drepturilor de import.

A comunicat că, la 20 septembrie 2022, în baza contractului-comandă nr. 102, a fost întocmit actul de predare-primire a serviciilor de transport nr. 550, în temeiul căruia a fost recepţionată marfa transportată de către SRL „Terrastone”, și s-a semnat factura fiscală seria EAC nr.000948072 din 21 septembrie 2022.

Susține că la situația din 25 iulie 2023, SRL „Terrastone” a acumulat o datorie faţă de SRL „Sabal-Trans” în mărime totală de 16 144 lei.

Astfel, la 28 iulie 2023, SRL „Sabal-Trans” a înmânat reprezentantului SRL „Terrastone” somația, prin care i-a solicitat achitarea sumei de 16 144 lei, fapt confirmat prin semnătura şi ștampila aplicată.

Precizează că SRL „Terrastone” nu şi-a executat integral obligațiile de plată, achitând doar o parte din datorie, astfel încât la momentul înaintării cererii de chemare în judecată datora suma de 10 000 lei față de SRL „Sabal-Trans”.

Poziţia instanţei de fond:

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 25 martie 2024 a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată depusă de SRL „Sabal-Trans”. S-a încasat de la SRL „Terrastone” în beneficiul SRL „Sabal-Trans” suma de 10 000 lei, cu titlu de datorie rămasă neachitată pentru serviciile de transport prestate. S-a încasat de la SRL „Terrastone” în beneficiul SRL „Sabal-Trans” suma de 2 500 lei, cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică. S-a respins cerința de încasare de la SRL „Terrastone” în beneficiul SRL „Sabal-Trans” a sumei de 5 567,36 lei, cu titlu de penalitate contractuală în mărime de 1% pentru fiecare zi de întârziere, calculată pentru perioada 28 iulie 2023-12 septembrie 2023, ca fiind disproporționată în raport cu datoria rămasă neachitată pentru serviciile de transport prestate. S-a încasat de la SRL „Terrastone” în beneficiul SRL „Sabal-Trans” suma de 375 lei, cu titlu de taxă de stat, calculată din suma pretențiilor admise prin hotărârea în cauză.

Solicitarea apelantei:

Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, la 24 aprilie 2024, avocatul Bot Alexandru în interesele apelantei SRL „Sabal-Trans” a depus apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 25 martie 2024, solicitând admiterea cererii de apel, casarea parțială a hotărârii instanței de fond, în partea pretențiilor respinse, cu emiterea unei noi hotărîri de admitere integrală a pretențiilor.

Argumentele părților:

În motivarea apelului, avocatul Bot Alexandru în interesele apelantei SRL „Sabal-Trans” a invocat că apelantul nu este de acord cu poziţia instanţei de fond, deoarece art.1077 alin. (1) lit. 6) din Codul civil nu este aplicabil speţei.

Relevă că într-un contract încheiat între profesionişti clauza este abuzivă dacă: nu a fost negociată individual, fiind propusă de una dintre părţi; se regăseşte expres la art. 1077 din Codul civil; deviază considerabil, contrar bunei-credinţe, de la bunele practici comerciale.

Consideră că prima instanţă a acţionat contrar prevederilor legale, deoarece invocarea din oficiu a nulităţii clauzei abuzive ridică probleme dificile de identificare a elementelor de fapt necesar constatării întrunirii condiţiilor caracterului abuziv al clauzei. Aşadar, invocarea din oficiu a nulităţii cauzei abuzive urmează să fie însoţită de motivarea privind întrunirea celor trei condiţii obligatorii expuse supra.

Relevă că lista clauzelor abuzive este exhaustivă şi nu duce la o prezumţie absolută de caracter abuziv, care trebuie evaluat în fiecare caz în parte, în funcţie de criteriile aplicabile, astfel, simplul fapt de invocare a art. 1077 alin.(1) pct. 6) din Codul civil nu este suficient pentru a constata că clauza indicată la pct. 4 din Contractul-comandă nr.102 din 14 septembrie 2022 reprezintă o clauză abuzivă.

Suplimentar, apreciază că norma legală invocată de instanţa de fond nu este aplicabilă cauzei examinate, deoarece art. 1077 alin. (1) pct. 6) din Codul civil se aplică relaţiilor dintre profesionist şi consumator, ce rezultă dintr-un contract cu clauzele care au drept obiect solicitarea de la consumatorul care nu şi-a executat obligaţia, fără justificare, a unei penalităţi disproporţionate în raport cu prejudiciul cauzat prin neexecutarea obligaţiilor contractuale.

Punctează că în scop de a oferi claritate în privinţa faptului că SRL „Terrastone” nu se încadrează în categoria de consumator, precum şi pentru a sublinia faptul că instanţa de fond şi-a motivat hotărârea prin prisma unei prevederi inaplicabile speţei, urmează a ține cont de noțiunea de consumator oferită la art.1 din Legea privind protecția consumatorului.

Consideră că instanţa de fond nu a constatat şi elucidat pe deplin circumstanţele cauzei şi nu a reflectat în hotărâre motivele concluziilor sale privind invocarea din oficiu a nulităţii clauzei abuzive.

Respectând principiul contradictorialității, instanța de apel a expediat în adresa intimatei cererea de apel, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, însă până la data examinării apelului, nu a fost depusă referință asupra cererii de apel.

Termenul de declarare a apelului:

În conformitate cu prevederile art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

În acest context, având în vedere că dispozitivul hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) a fost pronunțat la 25 martie 2024, iar cererea de apel a fost depusă la 24 aprilie 2024, prin intermediul poștei terestre (f. d. 34-35), Colegiul judiciar constată că acesta a fost declarat în termen.

Aprecierea instanței de apel:

Analizând argumentele apelului prin prisma actelor şi circumstanţelor cauzei, raportate la dispoziţiile legale incidente speței, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curții de Apel Chişinău, conchide că apelul este întemeiat şi urmează a fi admis, cu casarea hotărârii instanței de fond și remiterea cauzei la rejudecare, din motivele ce succed.

În conformitate cu art. 373 Cod de procedură civilă, instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanţa de apel se pronunţă în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanţă. Instanţa de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situaţie mai dificilă decît aceea din hotărârea atacată cu apel, cu excepţia cazurilor cînd consimte şi cînd hotărârea este atacată şi de alţi participanţi la proces.

În conformitate cu prevederile art. 276^2 Cod de procedură civilă, dacă valoarea cererii în cauzele de încasare a unei sume de bani nu depăşeşte 10 salarii medii pe economie prognozate la data sesizării instanţei, fără a se lua în considerare dobânzile, penalităţile, cheltuielile de judecată şi alte venituri accesorii, această cerere se examinează ca cerere cu valoare redusă.

În acord cu prevederile art. 276^3 Cod de procedură civilă, procedura cu privire la cererile cu valoare redusă este scrisă. Judecătorul poate dispune citarea participanţilor la proces dacă apreciază acest fapt ca fiind necesar sau dacă admite solicitarea uneia dintre părţi de a examina cererea în şedinţă publică.Judecătorul poate să respingă o astfel de solicitare în cazul în care consideră că, ținînd cont de împrejurările cauzei, nu sunt necesare dezbateri publice. Respingerea se dispune prin încheiere motivată ce poate fi atacată odată cu fondul.

În temeiul art. 276[4] Cod de procedură civilă, instanţa soluţionează cauza şi adoptă dispozitivul hotărârii într-un termen de cel mult 6 luni de la data depunerii cererii. Dacă, după ce i s-au comunicat cererea de chemare în judecată şi înscrisurile anexate, pârâtul nu depune referinţă, soluţionarea cererii se face în baza materialelor anexate la dosar. Hotărârea judecătorească adoptată se publică pe pagina web a instanţei judecătoreşti şi se comunică participanţilor la proces, inclusiv prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor. Hotărârea judecătorească poate fi atacată cu apel, care se examinează în condiţiile prezentului cod. Deciziile instanţei de apel nu se supun recursului, fiind definitive şi irevocabile de la pronunțare. Instanţa de apel examinează cererea de apel în procedură scrisă sau cu citarea participanţilor la proces, prevederile art. 276[3] fiind aplicabile corespunzător.

Articolul 385 lit. d) Cod de procedură civilă stipulează că instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul, să caseze integral hotărârea primei instanțe şi să trimită cauza spre rejudecare în primă instanță doar în cazul în care s-au încălcat temeiurile prevăzute la art. 388 alin.(1) lit. d) și i). La solicitarea participanților la proces, instanța de apel poate trimite cauza spre rejudecare în prima instanță doar o singură dată, în cazul prevăzut la art. 388 alin. (1) lit. b).

În accepțiunea prevederilor art. 388 alin. (2) Cod de procedură civilă, săvîrşirea altor încălcări decît cele consemnate la alin. (1) constituie temeiul casării hotărîrii numai dacă ele au dus sau au putut duce la soluţionarea eronată a cauzei.

În conformitate cu art. 390 alin. (3) Cod de procedură civilă, în cazul casării integrale sau parțiale a hotărârii primei instanțe și restituirii cauzei spre rejudecare în primă instanță, instanța de apel poate să se expună în decizia sa asupra actelor procedurale care urmează a fi efectuate în primă instanță la rejudecarea cauzei, însă nu este în drept să prejudece în opiniile sale că o anumită probă ar inspira sau nu încredere, că unele probe ar fi mai temeinice decât altele și nici să stabilească ce hotărâre ar trebui adoptată după rejudecarea cauzei.

Din conținutul normelor enunțate, Colegiul civil reiterează că, sarcina instanței de apel derivă din dispozițiile art. 373 alin. (1), (2) și (5) Codul de procedură civilă, în condițiile în care instanța de fond a soluționat fondul cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau respingerii acțiunii în raport cu concluziile reținute de către aceasta.

Colegiul civil subliniază că, instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reținându-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însușirea motivelor instanței inferioare. (*Hirro Balani c. Spaniei, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 § 43).*

Instanța de apel atestă că, fiind investită cu examinarea cauzei în fond, prima instanță a concluzionat asupra temeiniciei parțiale a acțiunii depuse de SRL „Sabal-Trans” împotriva SRL „Terrastone” privind încasarea datoriei și penalității, și compensarea cheltuielilor de judecată.

În opinia Colegiului, judecătorul primei instanțe, judecând cauza a încălcat normele de drept procedural, făcând posibil ca prin hotărârea pronunțată să se aducă atingere drepturilor și intereselor părților în proces.

Astfel, din lucrările cauzei rezultă că prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 2 octombrie 2023, a fost acceptată spre examinare, în procedura cererilor cu valoare redusă, cererea de chemare în judecată depusă de SRL „Sabal-Trans” împotriva SRL „Terrastone” privind încasarea datoriei și penalității, și compensarea cheltuielilor de judecată (f.d. 25).

Conform art. 241 alin. (2) din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească constă din partea introductivă şi partea dispozitivă.

Colegiul judiciar reține, că în dispozitivul și în conținutul hotărârii contestate este indicat completul de judecată format din președintele ședinței de judecată și grefier.

Aderent se reține că deși este indicat președintele ședinței de judecată și grefier, la actele cauzei lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată.

Astfel, pornind de la faptul că cererea de chemare în judecată depusă de SRL „Sabal-Trans” a fost primită spre examinare în procedura scrisă a cererilor cu valoare redusă, în conformitate cu dispozițiile art. art. 276^3-276^4 Cod de procedură civilă, Colegiul conchide că în speță au fost aplicate incorect normele de drept procedural indicate și anume cauza a fost examinată în procedură generală.

La caz, Colegiul învederează jurisprudența Curţii Europene a Drepturilor Omului, care statuează că întinderea motivării depinde de diversitatea mijloacelor pe care o parte le poate ridica în instanță, precum şi de prevederile legale, de obiceiuri, de principiile doctrinale şi de practicile diferite privind prezentarea şi redactarea sentințelor şi hotărârilor în diferite state (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Van den Hurk împotriva Olandei din 19 aprilie 1994, paragraful 61). Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60).

La capitolul legalității hotărârilor instanței de judecată, jurisprudența CtEDO în repetate rânduri a statuat necesitatea motivării hotărârilor instanței, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. CtEDO a

accentuat că, este motivată în mod corespunzător o decizie care permite părților să facă uz efectiv de dreptul lor de a face apel (Hirvisaari împotriva Finlande).

Din considerentele expuse și pornind de la faptul, că această eroare admisă la judecarea cauzei în instanța ierarhic inferioară nu poate fi corectată de instanța de apel, Completul ajunge la concluzia de a admite apelul declarat și a casa integral hotărârea instanței de fond, cu trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de fond, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanţa de fond urmează să ţină cont de cele indicate, să verifice şi alte circumstanţe ce prezintă importanţă pentru soluţionarea corectă a litigiului, să aprecieze sub toate aspectele, complet şi obiectiv, conform exigenţelor art. 130 Cod de procedură civilă, probele administrate pe dosar şi în dependenţă de situaţia stabilită, în raport cu normele de drept material, care reglementează relaţiile civile, să adopte o hotărâre legală şi întemeiată.

În conformitate cu prevederile art. 385 lit. d), art. 389, art. 390 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău-

d e c i d e :

Se admite cererea de apel declarată de avocatul Bot Alexandru în interesele apelantei SRL „Sabal-Trans”.

Se casează integral hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 25 martie 2024, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată cu valoare redusă înaintată de SRL „Sabal-Trans” împotriva SRL „Terrastone” privind încasarea datoriei și penalității, și compensarea cheltuielilor de judecată, și cauza se trimite spre rejudecare în prima instanță, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Preşedintele şedinţei,
Judecătorul Panov Ana

Judecătorii: Malîi Ala

Mămăligă Natalia